Cynllun Gweithredu LHDTC+ ar gyfer Cymru

Gyda'n Gilydd â Balchder – gwneud Cymru y genedl fwyaf cyfeillgar i bobl LHDTC+ yn Ewrop

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Helo

Mae Llywodraeth Cymru eisiau i Gymru fod yn **genedl LGBTQ+ gyfeillgar.**

Rydyn ni eisiau i Gymru fod yn rhywle lle mae pawb yn teimlo'n ddiogel, pawb yn gallu bod yn nhw eu hunain, a phawb yn gallu bod yn iach ac yn hapus.

Rydyn ni wedi ysgrifennu Cynllun Gweithredu **LLGBTQ+ ar gyfer Cymru.**

Cyfraith y DU

Rydyn ni eisiau gwneud cymaint â phosibl i helpu pobl LGBTQ+ i gael eu hawliau ac i gael eu trin yn deg. Yng Nghymru, mae'r pŵer gennyn ni i newid y gyfraith mewn rhai meysydd, ond mae'n rhaid mai Llywodraeth y DU sy'n gwneud cyfreithiau eraill.

Mae hyn yn cynnwys pobl anneuaidd sy'n ystyried eu hunain naill ai'n wryw neu'n fenyw.

L – **Lesbiaidd**

H – **Hoyw**

D – **Deurywiol**

T – **Trawsrywiol**

Q – **Cwiar ac yn/neu'n Cwestiynu**

+ – **Cyfeiriadedd rhywiol a hunaniaethau rhywedd eraill**

Diweddariad Dyfarniad y Llys Uchaf ar Gynllun LHDTC+ 19fed Rhagfyr 2025

Diweddariad ar ddyfarniad y Goruchaf Lys

Ar ôl dyfarniad Goruchaf Lys y DU ar 16 Ebrill 2025 yn achos For Women Scotland Ltd v Gweinidogion yr Alban, mae "menyw" yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn cyfeirio at rywun a gofrestrwyd yn 'fenywaidd' pan gafodd ei eni.

Yn yr un modd, mae "dyn" yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn cyfeirio at rywun a gofrestrwyd yn 'wrywaidd' pan gafodd ei eni.

Mae'r dyfarniad hefyd yn ei gwneud yn glir bod y gair "rhyw" yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn golygu rhyw person pan gafodd ei eni.

Mae'r diffiniadau hyn hefyd yn golygu'r un peth yn y Cynllun Gweithredu LHDTC+ i'r graddau y mae'n ymwneud â Deddf Cydraddoldeb 2010.

Bydd mwy o ddiwygiadau yn cael eu gwneud i'r Cynllun i wneud yn siŵr ei fod yn cyd-fynd â'r dyfarniad.

Cefndir y cynllun

Mae nifer o bethau wedi gwella ar gyfer pobl LHDTC+ Ond mae rhai pobl yn dal i wynebu rhwystrau — yn y gweithle, mewn addysg, gofal cymdeithasol, a mwy.

Mae rhai pobl yn wynebu gwahaniaethu am fod yn bobl LHDTC+ ond hefyd oherwydd eu hoedran, hil, crefydd neu anabledd. Mae hyn yn gwneud eu bywyd hyd yn oed yn fwy anodd.

Hoffem sicrhau bod gan bob unigolyn LHDTC+ ei hawliau ac yn ddiogel, waeth pwy ydyw.

Bydd y cynllun hwn yn helpu i:

- **wella** bywydau pobl LHDTC+
- **herio** gwahaniaethu a gwneud bywyd yn dechach
- **creu** cymdeithas lle mae pobl LHDTC+ yn ddiogel i fyw ynddi a bod yn nhw eu hunain.

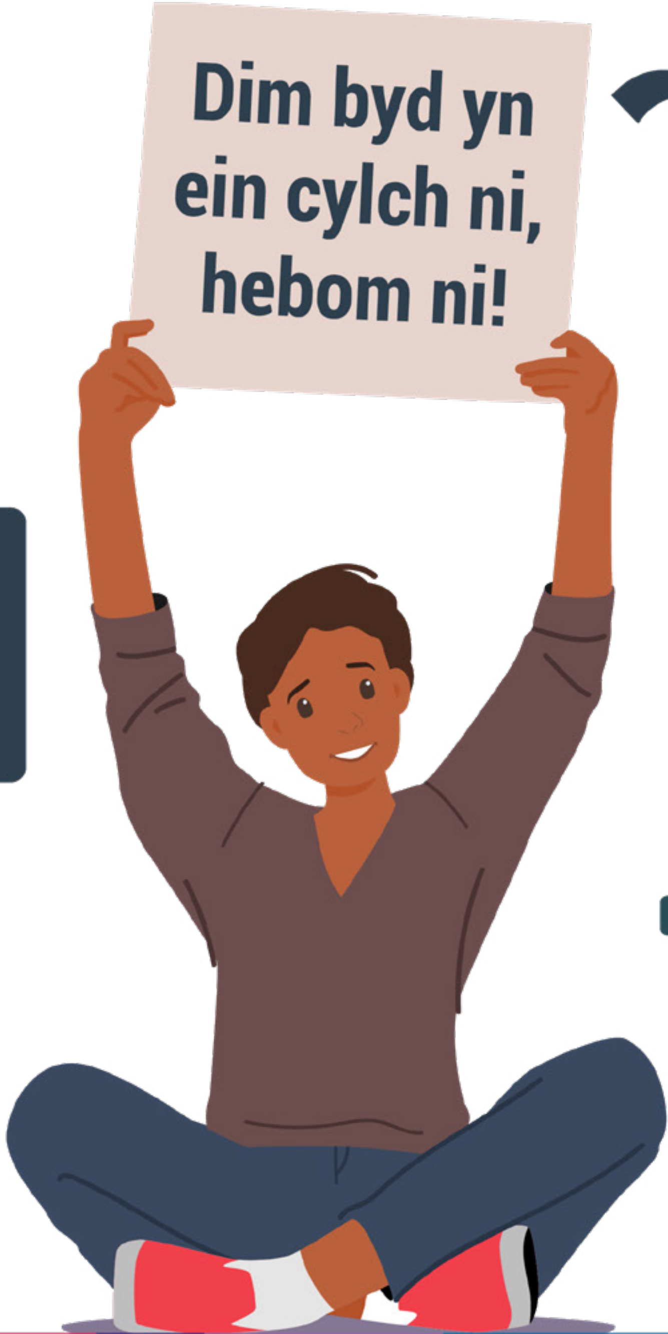

Cynnwys pobl yn y cynllun

Datblygwyd y Cynllun Gweithredu LHDTC+ gyda chymunedau a sefydliadau o bob rhan o Gymru.

Cafodd ein hymgynghoriad dros 1,300 o ymatebion.

Camwahaniaethu — pan mae rhywun yn cael ei drin yn wahanol oherwydd pwy ydyw.

Hawliau — Mae gan bawb hawliau, pwy bynnag ydyn nhw, lle bynnag maen nhw'n byw neu beth bynnag maen nhw'n ei gredu. **Mae Deddf Hawliau Dynol 1998** yn manylu ar yr hawliau sydd gan oedolion. Mae **Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)** yn manylu ar hawliau plant a phobl ifanc.

Ein gweledigaeth ar gyfer pobl LHDTC+

Hoffem wella cydbwysedd a chryfhau hawliau dynol.

Hoffem wneud Cymru yn lle mwy diogel.

Hoffem wneud Cymru yn Genedl Noddfa.

Hoffem sicrhau bod pawb yn derbyn y canlyniadau gofal iechyd gorau.

Hoffem sicrhau y gall pawb gymryd rhan mewn addysg a dysgu.

Hoffem sicrhau y gall pawb gymryd rhan ym mhob agwedd ar fywyd.

Hoffem wrando ar gymunedau LHDTC+ a gweithio gyda nhw.

Hoffem amddiffyn a hyrwyddo hawliau pobl draws ac anneuaidd.

Hawliau Dynol

Dylid parchu hawliau LHDTC+. Nid ydym am i unrhyw un gael niwed, na chael ei fwlio na'i drin yn wael oherwydd pwy ydyw.

Ein gweithredoedd:

1. Byddwn yn sicrhau bod pawb yn ymwybodol am hawliau dynol ac yn deall pa mor bwysig ydynt i bobl LHDTC+.
2. Byddwn yn sicrhau bod pawb yn gwybod sut i ddefnyddio eu hawliau dynol.
3. Byddwn yn defnyddio'r pwerau sydd gennym i wahardd Arferion Trosi.
4. Byddwn yn sicrhau y gwrandewir ar bobl LHDTC+ ac y cynrychiolir nhw fwy ar fforymau.
5. Byddwn yn gofyn i bobl LHDTC+ ein helpu ni i gynllunio a gwella gwasanaethau.
6. Byddwn yn codi ymwybyddiaeth o bobl anneuaidd a rhyngrywiol, a derbyniad ohonynt.
7. Byddwn yn trio symud penderfyniadau ynglŷn â Chydnabyddiaeth Rhywedd i'r Senedd fel bod gennym y pŵer i wneud yr hyn sy'n iawn i Gymru.
8. Byddwn yn dangos i'r byd sut mae Cymru yn gwerthfawrogi ac yn cefnogi cymunedau LHDTC+.

***Arferion Trosi** — Mae rhai grwpiau yn credu ei bod hi'n bosibl newid neu 'wella' rhywun rhag bod yn unigolyn LHDTC+ a chynnig arferion niweidiol. A gall hynny fod yn dreisgar a pheri anafiadau.

Dylech allu dweud...

Mae fy hawliau yn cael eu parchu.

Mae Cymru yn lle cyfeillgar, diogel.

Rwy'n rhydd i fod yn fi fy hun, a does neb yn ceisio fy newid.

Mae fy safbwyntiau yn glanio ar glustiau agored a chaf fy nghynnwys mewn penderfyniadau sy'n effeithio ar fy mywyd.

Rwy'n ymwybodol o'm hawliau ac yn gwybod sut i weithredu arnynt.

Diogelwch a rhyddid rhag gwahaniaethu

Mae llawer o bethau wedi gwella yng Nghymru ond mae rhai pobl LHDTC+ yn dal i deimlo'n anniogel. Mae cyfraddau trosedd gasineb wedi cynyddu. Mae angen rhoi terfyn ar hyn.

Ein gweithredoedd:

9 Byddwn yn ei gwneud hi'n haws i bobl LHDTC+ adrodd ar droseddau casineb.

10 Byddwn yn parhau i fuddsoddi mewn prosiectau sy'n atal troseddau casineb ledled Cymru.

11 Byddwn yn gwneud popeth o fewn ein gallu i fynd i'r afael â bwlio a throseddau casineb LHDTC+.

12 Byddwn yn gweithio gyda'r Heddlu i wella perthnasoedd gyda chymunedau LHDTC+.

13 Byddwn yn mynd i'r afael â thrais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol ymhlith cymunedau LHDTC+.

14 Byddwn yn sicrhau ei bod hi'n rhwydd defnyddio gwasanaethau digartref a'u bod yn bodloni anghenion pobl LHDTC+.

Dylech allu dweud...

Gwn beth yw trosedd gasineb a gwn sut mae adrodd achosion ohoni.

Mae fy safbwyntiau yn glanio ar glustiau agored ac yn cael eu parchu.

Mae'r Heddlu a'r staff sy'n gweithio mewn gwasanaethau yn deall fy anghenion ac yn fy nghefnogi.

Os ydw i'n wynebu trais gartref, gallaf ei adrodd a chael cefnogaeth.

Cenedl Noddfa

Mae Cymru yn Genedl Noddfa i bawb, ni waeth o le y dônt. Nid oes gennym y pŵer dros benderfyniadau yn ymwneud â cheiswyr lloches na ffoaduriaid, ond mae gan Lywodraeth y DU. Rydym yn anghytuno â nifer o bolisïau Llywodraeth y DU gan ein bod yn credu eu bod yn rhoi ffoaduriaid a cheiswyr lloches LHDTC+ mewn risg o niwed a chamdriniaeth. Byddwn yn parhau i wella sut caiff ceiswyr lloches neu ffoaduriaid LHDTC+ eu trin.

Ein gweithredoedd:

15 Byddwn yn sicrhau bod pobl LHDTC+ sy'n hawlio lloches yn cael eu hadnabod, eu cadw'n ddiogel ac yn cael cefnogaeth.

16 Byddwn yn annog ac yn cefnogi tai ceiswyr lloches LHDTC+ yng Nghymru.

17 Byddwn yn sicrhau bod Cymru yn Genedl Noddfa ar gyfer pobl LHDTC+.

Dylech allu dweud...

Rwy'n teimlo'n ddiogel i fod yn fi.

Rwy'n teimlo fy mod wedi fy nghroesawu yn fy nghymuned a bod pobl yn gyfeillgar.

Rwy'n ddiogel rhag niwed a gallaf ddatblygu bywyd newydd.

Nid oes rhaid i mi guddio fy mherthnasoedd neu bwy ydyw.

Gofal iechyd, gofal cymdeithasol, a llesiant

Mae rhai pobl LHDTC+ yn ei chael hi'n anodd cael cymorth iechyd a gofal cymdeithasol. Mae rhai yn teimlo'n anniogel neu'n frawychus i sgwrsio am eu hanghenion. Mae hyn yn cynnwys pobl anabl LHDTC+ a phobl hŷn LHDTC+ mewn cartrefi gofal.

Ein gweithredoedd:

18 Byddwn yn gwella gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol fel eu bod yn bodloni anghenion pobl LHDTC+ yn well. Mae hyn yn cynnwys cleifion LHDTC+ a staff LHDTC+.

19 Byddwn yn sicrhau bod gwasanaethau mamolaeth a ffrwythlondeb ar gael ac yn rhwydd eu defnyddio ar gyfer pobl LHDTC+.

20 Byddwn yn sicrhau bod ein Strategaeth Iechyd Meddwl yn cynnwys anghenion pobl LHDTC+.

21 Byddwn yn cyhoeddi ac yn cyflawni Cynllun Gweithredu HIV newydd.

22 Byddwn yn lleihau rhwystrau ar gyfer pobl LHDTC+ gan ddefnyddio gwasanaethau iechyd meddwl.

23 Byddwn yn adolygu'r Llwybr Datblygu Hunaniaeth Rhywedd ar gyfer pobl ifanc yng Nghymru.

24 Byddwn yn parhau i ddatblygu Gwasanaeth Rhywedd Cymru.

25 Byddwn yn gwella sut caiff gwybodaeth ei chofnodi ar gyfer cofnodion meddygol pobl draws, anneuaidd a rhyngrywiol.

Dylech allu dweud...

Mae gwasanaethau yn fy nhrin a pharch.

Mae meddygon a staff eraill y GIG wedi'u hyfforddi'n dda ac yn gwybod sut i fodloni fy anghenion.

Gallaf dderbyn cymorth ffrwythlondeb i ddechrau teulu.

Mae gennyf gymorth ar gyfer iechyd meddwl!

Addysg

Mae ysgolion, colegau a phrifysgolion yn lleoedd da i ddatblygu parch a dealltwriaeth. Mae'r cwricwlwm newydd yng Nghymru yn cynnig mwy o gyfleoedd i drafod mwy am barch, hunaniaethau LHDTC+, rhywioldeb a rhywedd.

Ein gweithredoedd:

26 Byddwn yn rhoi canllawiau trawsrywedd newydd i ysgolion ac awdurdodau lleol.

27 Byddwn yn cefnogi pobl LHDTC+ ac yn mynd i'r afael â bwlio.

28 Byddwn yn sicrhau bod ysgolion yn ddiogel ac yn groesawgar i ddysgwyr a staff LHDTC+.

29 Byddwn yn sicrhau bod colegau a phrifysgolion yng Nghymru yn ddiogel ac yn groesawgar ar gyfer dysgwyr a staff LHDTC+.

Dylech allu dweud...

Rwy'n teimlo'n ddiogel a gallaf ddysgu.

Rwy'n gweithio mewn coleg sy'n deall fy anghenion ac yn fy nghefnogi.

Mae athrawon yn gwybod sut i fy nghefnogi.

Rwy'n teimlo fy mod wedi fy mharchu a gallaf fod yn fi fy hun.

Cymunedau a bywyd teuluol

Mae llawer o bobl LHDTC+ o wahanol gefndiroedd, crefyddau a diwylliannau yng Nghymru. Dylai eu bod yn gallu byw mewn unrhyw gymuned, yn teimlo perthyn ac yn rhydd i fwynhau bywyd teuluol.

Ein gweithredoedd:

30 Byddwn yn cefnogi pobl LHDTC+ a'u teuluoedd.

31 Byddwn yn sicrhau y gall gweithwyr ieuenctid gefnogi pobl ifanc LHDTC+.

32 Byddwn yn cefnogi sgyrsiau rhwng grwpiau ffydd a phobl LHDTC+ i annog parch a gonestrwydd.

33 Byddwn yn sicrhau bod gan siaradwyr Cymraeg LHDTC+ gymorth a gwasanaethau yn y Gymraeg.

34 Byddwn yn sicrhau bod pobl LHDTC+ yn cael cymorth i fod yn rhan o etholiadau, pleidleisiau ac yn sefyll mewn etholiad pe dymunant.

35 Byddwn yn cefnogi sefydliadau Pride ledled Cymru.

36 Byddwn yn defnyddio digwyddiadau LHDTC+ i godi ymwybyddiaeth.

37 Byddwn yn cefnogi cyn-filwyr LHDTC+ y Gwasanaethau Arfog.

Dylech allu dweud...

Rwy'n teimlo fy mod wedi fy nghroesawu yn fy nghymuned.

Mae gweithwyr ieuenctid yn gwrando arnaf ac yn fy nghefnogi.

Gallaf bleidleisio dros bobl sy'n cynrychioli fy safbwyntiau am fywyd.

Mae gennyf adnoddau i'm helpu i ddeall anghenion fy mhlentyn yn Gymraeg.

Cymryd rhan ym mywyd, diwylliant a chwaraeon Cymru

Dylai bod pawb yn gallu cymryd rhan mewn chwaraeon, diwylliant a gweithgareddau eraill, a chymryd rhan ynddynt. Mae rhai pobl LHDTC+ yn wynebu rhwystrau rhag cymryd rhan ac yn teimlo'n anniogel neu'n anghyfforddus.

Ein gweithredoedd:

38 Byddwn yn sicrhau y gall pawb gymryd rhan mewn chwaraeon a chynrychioli eu cymuned.

39 Bydd hyn yn helpu i bobl drawsryweddol deimlo'n ddiogel i gymryd rhan mewn chwaraeon.

40 Byddwn yn dathlu ac yn gwella'r gynrychiolaeth o gymunedau LHDTC+ yn nhreftadaeth a diwylliant Cymru.

41 Byddwn yn sicrhau bod mwy o bobl a sefydliadau LHDTC+ yn gallu cymryd rhan mewn trefnu digwyddiadau a gweithgareddau diwylliannol.

Dylech allu dweud...

Gallaf gymryd rhan yn y pethau sydd o ddiddordeb i mi.

Rwy'n teimlo'n ddiogel i gymryd rhan mewn gweithgareddau lleol.

Gallaf geisio profiad gwaith a dechrau ar yrfa mewn chwaraeon.

Mae Diwylliant Cymru yn cynnwys pobl LHDTC+ fel fi!

Gweithleoedd

Mae llawer o weithleoedd a chyflogwyr ledled Cymru yn ddiogel ac yn rhoi cyfle cyfartal i bobl LHDTC+. Ond mae eithriadau.

Ein gweithredoedd:

42 Byddwn yn cael gwared ar ffyrdd personol o adnabod pobl, fel rhywedd, o ffurflenni cais am swyddi a ffurflenni cyflogaeth eraill.

43 Byddwn yn cynnig hyfforddiant cydraddoldeb LHDTC+ i sefydliadau'r sector cyhoeddus.

44 Byddwn yn annog cyflogwyr i gefnogi'r bobl LHDTC+ sy'n gweithio iddyn nhw.

Dylech allu dweud...

Mae fy nghyflogwr yn sicrhau bod pobl yn defnyddio fy rhagenwau dewisol.

Teimlaf fy mod wedi fy nghynnwys a'm parchu yn fy ngweithle.

Gallaf ddatblygu fy sgiliau.

Teimlaf fy mod wedi fy mharchu a'm bod yn cael cyfleoedd i lwyddo yn fy ngyrfa.

COVID-19

Mae'r pandemig wedi gwneud bywyd yn fwy anodd i lawer o bobl, gan gynnwys pobl LGBTQ+.

Ein gweithredoedd:

45 Byddwn yn parhau i helpu pawb adfer wedi COVID-19, gan gynnwys pobl LHDTC+ a'u hiechyd meddwl.

46 Byddwn yn edrych ar sut mae pobl LHDTC+ (yn bennaf pobl ifanc LHDTC+ a phobl anabl LHDTC+), wedi'u heffeithio gan y pandemig.

Dylech allu dweud...

Mae gennyf gefnogaeth a gallaf sgwrsio gyda phobl am sut mae'r pandemig wedi effeithio arnaf.

Rwy'n dod yn ôl ar fy nhraed ac yn teimlo'n rhydd i fod yn fi fy hun eto.

Mae'r pandemig wedi effeithio ar fy iechyd meddwl, ond rwy'n derbyn cefnogaeth.

Camau nesaf

Byddwn yn gwirio bod y cynllun hwn yn gwneud gwahaniaeth i fywydau ledled Cymru a byddwn yn parhau i gynnwys pobl LHDTC+ yn ein gwaith.

Diolch am ddarllen

Cewch ddarllen y cynllun yn llawn yma:
llyw.cymru/cynllun-gweithredu-lhdtc-cymru